

## Wymagania na poszczególne oceny z historii dla klasy 4 do programu nauczania „Wczoraj i dziś”

\*Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe) z podstawy programowej

| Temat lekcji                      | Zagadnienia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Wymagania na poszczególne oceny                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                        | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                          | celująca                                                                                                                                                                                                      |
| Rozdział 1. Z historią na Ty      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                               |
| 1. Historia – nauka o przeszłości | historia jako nauka o przeszłości<br>– historia a baśnie i legendy<br>– efekty pracy historyków i archeologów<br>– źródła historyczne, ich przykłady oraz podział                                                                                                                                                                                                                                       | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, historycy, legenda, baśń</i><br>– rozróżnia przeszłość od współczesności<br>– rozróżnia fikcję (np. baśń) od rzeczywistości historycznej<br>– potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy | – poprawnie posługuje się terminami: <i>dzieje, archeologia, źródła pisane, źródła materialne</i><br>– rozróżnia pracę historyków i archeologów<br>– potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych<br>– wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki<br>– dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych  | – porównuje pracę historyków i archeologów<br>– wskazuje różne przykłady źródeł pisanych i niepisanych<br>– wyjaśnia potrzebę edukacji historycznej                                                                                                                                                                                                                          | – omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów<br>– wskazuje pozapodręcznikowe przykłady różnych kategorii źródeł historycznych<br>– przedstawia różne efekty pracy naukowców zajmujących się przeszłością                          | – potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie<br>– przedstawia nowoczesne metody badania życia ludzi w przeszłości<br>– ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych |
| 2. Historia wokół nas             | drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny<br>– „wielka” i „mała” ojczyzna<br>– patriotyzm jako miłość do ojczyzny<br>– sposoby wyrażania patriotyzmu<br>– „małe ojczyzny” i ich tradycje<br>– znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, „mała ojczyzna”, patriotyzm</i>                                                                                      | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, patriotyzm</i><br>– podaje przykłady świąt rodzinnych<br>– podaje przykłady pamiątek rodzinnych                                                                                                                            | – poprawnie posługuje się terminami: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, „mała ojczyzna”</i><br>– przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny<br>– wyjaśnia, czym jest patriotyzm<br>– podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych                                                                     | – wyjaśnia, czym jest genealogia<br>– wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, województwo i jego stolicę<br>– podaje przykłady regionalnych tradycji<br>– charakteryzuje własną „małą ojczyznę” na tle innych regionów                                                                                                                                          | – wskazuje lokalne przykłady instytucji dbających o regionalną kulturę i historię<br>– tworzy przewodnik po własnej miejscowości i regionie<br>– charakteryzuje inne regiony państwa polskiego<br>– wyjaśnia znaczenie dbałości o tradycję regionalną | – przedstawia historyczną genezę regionu<br>– wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu<br>– ocenia, w jaki sposób różnorodność „małych ojczyzn” wpływa na bogactwo „wielkiej”                              |
| 3. Mieszkamy w Polsce             | – państwo polskie i jego regiony<br>– mój region częścią Polski<br>– naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium<br>– dziedzictwo narodowe<br>– polskie symbole narodowe<br>– polskie święta państwowe<br>– znaczenie terminów: państwo, region, naród, mniejszość narodowa, społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: państwo, region, naród<br>– wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice<br>– zna poprawną nazwę państwa polskiego                                                                                                                            | – poprawnie posługuje się terminami: <i>społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia</i><br>– wymienia elementy współtworzące państwo<br>– wymienia najważniejsze czynniki narodotwórcze<br>– przedstawia polskie symbole narodowe<br>– przedstawia najważniejsze święta państwowe<br>– wskazuje na mapie stolicę państwa | – wskazuje Polskę na mapie świata<br>– wskazuje na mapie główne krainy historyczno-geograficzne Polski oraz największe miasta<br>– rozróżnia pojęcia naród i społeczeństwo<br>– przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych<br>– wskazuje przykłady instytucji dbających o dziedzictwo narodowe<br>– opisuje właściwy sposób zachowania względem symboli narodowych | – wskazuje na mapie świata największe zbiorowości Polonii<br>– wyjaśnia, dlaczego należy szanować inne tradycje narodowe<br>– przedstawia konsekwencje przynależności Polski do UE                                                                    | – omawia genezę polskich symboli narodowych<br>– wyjaśnia pojęcia: emigracja, uchodźcy<br>– podaje przykłady mniejszości narodowych żyjących w Polsce                                                         |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                   |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Czas w historii             | <p>chronologia i przedmiot jej badań</p> <p>– oś czasu i sposób umieszczania na niej dat</p> <p>– podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek</i>)</p> <p>– cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki</p> <p>– epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne</p> | <p>– przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych (<i>data, tysiąclecie, wiek</i>)</p> <p>– umieszcza daty na osi czasu</p>                                                                                           | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, okres p.n.e. i n.e.</i></p> <p>– zamienia cyfry arabskie na rzymskie</p> <p>– wyjaśnia, czym jest epoka historyczna</p> <p>– porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie (era, stulecie)</p> | <p>– podaje cezury czasowe epok historycznych</p>                                                                                                                                                         | <p>– charakteryzuje główne epoki historyczne</p> <p>– podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu</p>                                                                                                  | <p>– wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery</p> <p>– wyjaśnia różnicę między kalendarzem juliańskim i gregoriańskim</p> |
| 5. Obliczanie czasu w historii | <p>– obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami</p> <p>– określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia</p> <p>– podział czasu na wieki i półwiecza</p>                                                                                                                                                                                          | <p>– przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie</p> <p>– poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e.</p> <p>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery</p> | <p>– samodzielnie przyporządkowuje wydarzenia stuleciom</p> <p>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er</p>                                                                                                                                  | <p>– przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze, przełom wieków</i></p> <p>– przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych</p> | <p>– przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze, przełom wieków</i></p> <p>– przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych</p> |                                                                                                                                                   |
| 6. Czytamy mapę i plan         | <p>podobieństwa i różnice między mapą a planem</p> <p>– znaczenie mapy w pracy historyka</p> <p>– odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej</p> <p>– najstarsze mapy świata</p>                                                                                                                                                                                | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mapa, plan</i></p> <p>– dostrzega różnice między mapą a planem</p>                                                                                                      | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>legenda, symbol, róża wiatrów</i></p> <p>– przygotowuje proste plany miejscowe</p> <p>– objaśnia symbole legendy mapy</p> <p>– odczytuje z mapy podstawowe informacje</p>                                                     | <p>– wyjaśnia, czym jest kartografia</p> <p>– wyjaśnia, czym jest skala mapy</p> <p>– rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną</p>                                                            | <p>– interpretuje i wyciąga wnioski z mapy</p>                                                                                                                                                            | <p>– przedstawia elementy historii kartografii</p> <p>– wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej</p>      |

## Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Mieszko I i chrzest Polski | <p>– słowiańskie pochodzenie Polaków</p> <p>– legendarne początki państwa polskiego</p> <p>– książę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski</p> <p>– małżeństwo Mieszka I z Dobrawą</p> <p>– chrzest Mieszka I i jego znaczenie</p> <p>– znaczenie terminów: plemię, Słowianie, Piastowie</p> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: plemię, Słowianie</p> <p>– wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminem: Piastowie</p> <p>– przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego</p> <p>– wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”</p> <p>– wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich</p> | <p>– wyjaśnić okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka</p> <p>– wymienia legendarnych protoplastów Mieszka</p> <p>– przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu</p> <p>– lokalizuje na mapie Gniezno, Poznań oraz inne główne grody w państwie Mieszka I</p> <p>– opisuje bitwę pod Cedynią</p> | <p>– charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego</p> | <p>– przedstawia najważniejsze odkrycia archeologiczne na ziemiach polskich</p> <p>– określa, jakie informacje może zdobyć historyk dzięki zastosowaniu metody dendrochronologicznej</p> <p>– omawia dokument <i>Dagome iudex</i></p> |
|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>– misja świętego Wojciecha w Prusach</li> <li>– zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III</li> <li>– wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem</li> <li>– koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski</li> <li>– znaczenie terminów: <i>misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i></li> <li>– opisuje wygląd grodu średniowiecznego</li> <li>– wie, że Bolesław Chrobry był pierwszym królem Polski</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>misja, relikwie</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025</li> <li>– charakteryzuje postać św. Wojciecha</li> <li>– opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 997, 1002–1018</li> <li>– opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego</li> <li>– wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie wizyty Ottona III w Gnieźnie dla państwa polskiego</li> <li>– wyjaśnia znaczenie utworzenia samodzielnej metropolii kościelnej</li> <li>– wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego</li> </ul>                                                                                         |
| *W średniowiecznym klasztorze              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zakony chrześcijańskie</li> <li>– życie w klasztorze</li> <li>– wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa</li> <li>– rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa</li> <li>– najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie</li> </ul>                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>duchowieństwo, zakon chrześcijański, mnich, klasztor</i></li> <li>– charakteryzuje wygląd mnichów</li> <li>– opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>reguła zakonna, skryptorium, pergamin</i></li> <li>– podaje przykłady zakonów</li> <li>– opisuje życie wewnątrz klasztoru</li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia najstarsze zakony na ziemiach polskich</li> <li>– wyjaśnia, jak należy rozumieć zasadę obowiązującą benedyktynów <i>módl się i pracuj</i></li> <li>– opisuje wygląd średniowiecznych ksiąg</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę</li> <li>– wyjaśnia znaczenie ksiąg i książek dla rozwoju wiedzy i nauki</li> </ul>                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje przykłady lokalizacji najstarszych budowli zakonnych na ziemiach polskich</li> <li>– wyjaśnia, jakie są związki między działalnością zakonów a nauką historyczną</li> </ul> |
| 3. Polska Kazimierza Wielkiego             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów</li> <li>– reformy Kazimierza Wielkiego</li> <li>– zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka</li> <li>– umocnienie granic państwa (<i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>)</li> <li>– utworzenie Akademii Krakowskiej</li> <li>– znaczenie terminu: <i>uniwersytet</i></li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>uniwersytet</i></li> <li>– wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”</li> <li>– opisuje wygląd średniowiecznego zamku</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>dynastia, uczta u Wierzyńka</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370</li> <li>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i></li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego</li> <li>– opisuje zjazd monarchów w Krakowie</li> <li>– wyjaśnia cele oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej</li> <li>– wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje oraz ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego</li> <li>– argumentuje, dlaczego Kazimierz Wielki stał się wzorem dobrego władcy</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego</li> <li>– wyjaśnia znaczenia panowania Kazimierza Wielkiego dla państwa polskiego</li> </ul>         |
| *Rycerze i zamki                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– średniowieczni rycerze i ich rola</li> <li>– funkcje i wygląd zamków</li> <li>– od paiza do rycerza</li> <li>– uzbrojenie rycerskie</li> <li>– turnieje rycerskie</li> <li>– kodeks rycerski</li> </ul>                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, zbroja, herb, zamek</i></li> <li>– opisuje wygląd średniowiecznego rycerza</li> </ul>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>paż, giermek, pasowanie, kopia, dziedziniec, fosa, baszta, most zwodzony</i></li> <li>– wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem</li> <li>– opisuje wygląd średniowiecznego zamku</li> <li>– charakteryzuje turnieje rycerskie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób utrzymywali się rycerze</li> <li>– przedstawia powinności rycerskie</li> <li>– charakteryzuje kodeks rycerski</li> </ul>                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie</li> </ul>                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalonych w literaturze i legendach</li> </ul>                                                                                            |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska | objęcie władzy przez Jadwigę<br>– zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki<br>– przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie<br>– okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę<br>– skutki zawarcia unii polsko-litewskiej<br>– zagrożenie ze strony Krzyżaków<br>– znaczenie terminów: <i>unia, Jagiellonowie</i> | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>Jagiellonowie</i><br>– wie, kim był Władysław Jagiełło<br>– wskazuje na mapie państwo polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego | – poprawnie posługuje się terminem: <i>unia</i><br>– zna wydarzenia związane z datami: 1385<br>– przedstawia główne konsekwencje unii w Krewie                                                                               | – opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów<br>– przedstawia okoliczności zawiazania unii polsko-litewskiej<br>– wymienia postanowienia unii w Krewie | – omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla obu państw                                                                                                                                                  | – przedstawia stosunek Litwinów do unii w Krewie<br>– na podstawie mapy ocenia sytuację geopolityczną w Europie Środkowej po zawarciu unii       |
| 5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem     | rycerz – cechy charakterystyczne<br>– postać Zawiszy Czarnego<br>– bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze<br>– znaczenie terminów: <i>rycerz, miecz, kopia, herb, kodeks honorowy</i>                                                                                                                                                    | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, miecz, herb</i><br>– opisuje wygląd i cechy rycerza                                                                             | – poprawnie posługuje się terminami: <i>giermek, kopia, kodeks honorowy</i><br>– zna wydarzenia związane z datami: 1410<br>– charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego<br>– wyjaśnia powiedzenie: <i>polegać jak na Zawiszy</i> | – charakteryzuje rycerski kodeks honorowy<br>– przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim<br>– opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem                                              | – wyjaśnia, czym zajmuje się heraldyka<br>– wyjaśnia charakter obyczajowości i kultury rycerskiej<br>– przedstawia postanowienie pokoju toruńskiego oraz skutki bitwy pod Grunwaldem                              | – przedstawia genezę i charakterystykę różnych zakonów rycerskich<br>– podaje przykłady różnych herbów                                           |
| 6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom        | – Mikołaj Kopernik i jego życie<br>– odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie: <i>Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i><br>– dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii<br>– znaczenie terminu: <i>astronomia</i>                                                                                                                                  | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>astronom, obserwacje</i><br>– wie, kim był Mikołaj Kopernik                                                                             | – poprawnie posługuje się terminami: <i>astronomia, diecezje, ekonomia</i><br>– wyjaśnia powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i>                                                                                | – wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec<br>– przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika                          | – przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika<br>– wyjaśnia, czym jest nauka i jakie cechy musi spełniać wiedza naukowa<br>– opisuje, w jaki sposób zrekonstruowano wygląd Mikołaja Kopernika | – poprawnie posługuje się terminem: układ heliocentryczny<br>– wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół |

### Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej

|                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                           |                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                |
|----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Jan Zamoyski – druga osoba po królu | – kariera polityczna Jana Zamoyskiego<br>– kariera wojskowa Jana Zamoyskiego<br>– Zamość – miasto renesansowe<br>– Akademia Zamojska ( <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i> )<br>– znaczenie terminów: <i>szlachta, kanclerz, hetman</i> | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>szlachta</i><br>– określa epokę, w której żył Jan Zamoyski | – poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman, akademia</i><br>– charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego | – zna królów Polski: Stefana Batorego i Zygmunta II Augusta<br>– opisuje państwo polskie rządzone przez szlachtę w XVI w.<br>– charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa<br>– wyjaśnia słowa Zamoyskiego: <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i> | – wyjaśnia różnice między monarchią dynastyczną a elekcyjną<br>– przedstawia zagrożenia dla państwa polskiego wynikające z systemu wolnej elekcji<br>– wskazuje na mapie Zamość | – wyjaśnia, jakie cechy powinien mieć mąż stanu<br>– charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego |
|----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. XVII wiek – stulecie wojen            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego</li> <li>– obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego</li> <li>– król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami</li> <li>– rola husarii w polskich sukcesach militarnych</li> <li>– znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz</i></li> </ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, husaria, Jasna Góra</i></li> <li>– opisuje wygląd i uzbrojenie husarii</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, wielki wezyr, odsiecz</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683</li> <li>– wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej oraz jej sąsiadów</li> <li>– zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry</li> <li>– wskazuje na mapie: Szwecję, Jasną Górę, Turcję, Chocim, Wiedeń</li> <li>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Polska przedmurzem chrześcijaństwa</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie potopu szwedzkiego</li> </ul>                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego wojny XVII wieku przyczyniły się do osłabienia Rzeczypospolitej</li> </ul>                                                                                    |
| *Czasz stanisławowskie                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ideały epoki oświecenia</li> <li>– dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie</li> <li>– kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele</li> <li>– zabytki budownictwa i architektury polskiej 2. poł. XVIII w.</li> </ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>encyklopedia, edukacja, reformy</i></li> <li>– wyjaśnia, w jakim celu wprowadzane są reformy państwa</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Szkola Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe</i></li> <li>– wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje sytuację państwa polskiego w czasach panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje przykłady zabytków doby oświecenia w kraju i w regionie</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu”</li> <li>– wyjaśnia znaczenie powołania Komisji Edukacji Narodowej dla państwa polskiego</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia kontrowersje w ocenie panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– proponuje własne reformy w państwie oraz edukacji i wyjaśnia ich celowość</li> </ul> |
| 3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania | <ul style="list-style-type: none"> <li>– sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w.</li> <li>– Konstytucja 3 maja</li> <li>– rozbiory Rzeczypospolitej przez Rosję, Prusy i Austrię</li> <li>– dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r.</li> <li>– bitwa pod Racławicami i rola kosynierów</li> <li>– klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej</li> <li>– znaczenie terminów: <i>rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbiory, powstanie</i></li> <li>– wymienia państwa, które dokonały rozbiorów</li> <li>– przedstawia cel powstania kościuszkowskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, kosynierzy</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 3 maja 1791 r., 1794, 1795</li> <li>– charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki</li> </ul>                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać i dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja</li> <li>– opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja została ogłoszona świętem narodowym</li> <li>– charakteryzuje program polityczno-społeczny Tadeusza Kościuszki</li> <li>– wyjaśnia przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej</li> <li>– podaje przykłady i ocenia różne postawy Polaków w okresie rozbiorów (w tym</li> </ul>                        |
| 4. Józef Wybicki i hymn Polski           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej</li> <li>– Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady</li> <li>– generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w utworzeniu Legionów Polskich</li> <li>– Józef Wybicki – autor <i>Mazurek Dąbrowskiego</i></li> <li>– znaczenie słów <i>Mazurek</i></li> </ul>                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>hymn państwowy</i></li> <li>– zna nazwisko autora hymnu państwowego</li> <li>– potrafi objaśnić pierwszą zwrotkę i refren hymnu</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>emigracja, legiony</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datą: 1797</li> <li>– charakteryzuje postaci oraz dokonania gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego</li> </ul>                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze</li> <li>– opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady</li> <li>– wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia dalsze losy Legionów Polskich we Włoszech</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona</li> </ul>                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte</li> <li>– ocenia, czy Napoleon spełnił pokładane w nim przez Polaków nadzieje</li> </ul>                                              |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                      |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              | <i>Dąbrowskiego</i><br>– Mazurek Dąbrowskiego<br>hymnem Polski<br>– znaczenie terminów:<br><i>emigracja, legiony, hymn państwowy</i>                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                      |
| 5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe   | – Romuald Traugutt – życie przed wybuchem powstania styczniowego<br>– branka i wybuch powstania styczniowego<br>– wojna partyzancka<br>– funkcjonowanie państwa powstańczego<br>– Romuald Traugutt dyktatorem powstania<br>– represje po upadku powstania styczniowego<br>– znaczenie terminów:<br><i>zabór rosyjski, działalność konspiracyjna, branka, wojna partyzancka, dyktator, zesłanie</i> | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zabory, zabór rosyjski, wojna partyzancka</i><br>– wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie<br>– charakteryzuje taktykę walki partyzanckiej | – poprawnie posługuje się terminami: <i>działalność konspiracyjna, branka, dyktator, zesłanie</i><br>– zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864<br>– pokazuje na mapie zasięg zaboru rosyjskiego<br>– charakteryzuje postać i dokonania Romualda Traugutta | – charakteryzuje sytuację narodu polskiego w zaborze rosyjskim<br>– wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną<br>– opisuje charakter i przebieg powstania styczniowego<br>– przedstawia skutki powstania                                                       | – opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego<br>– wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło<br>– ocenia postawę Polaków pod zaborem rosyjskim                                              | – porównuje powstanie styczniowe z innymi powstaniami<br>– przedstawia różne metody walki o polskość |
| 6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka | – edukacja Marii Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich<br>– tajne nauczanie i Latający Uniwersytet<br>– kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie<br>– Nagrody Nobla przyznane Marii Skłodowskiej-Curie<br>– polscy nobliści<br>– znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, laureat</i>                                                                                              | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat, Nagroda Nobla</i><br>– wyjaśnia, dlaczego Polacy nie mogli odbywać edukacji w języku polskim                               | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Uniwersytet Latający</i><br>– charakteryzuje, na czym polegało tajne nauczanie<br>– charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie<br>– wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla   | – porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne<br>– wyjaśnia, jak funkcjonował Uniwersytet Latający<br>– wyjaśnia, dlaczego M. Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji<br>– przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla | – wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla<br>– opisuje swoją ulubioną dziedzinę naukową i jej wybitnego przedstawiciela<br>– wyjaśnia rolę nauki w rozwoju cywilizacyjnym               | – opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej                             |
| <b>Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce</b>   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                      |
| 1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska      | – działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową<br>– udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej<br>– odzyskanie niepodległości przez Polskę                                                                                                                                                                                         | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>II Rzeczpospolita</i><br>– wskazuje na mapie obszar II RP<br>– wie, kiedy i z jakiej okazji obchodzimy święto państwowe w dniu 11 listopada           | – poprawnie posługuje się terminami: <i>I wojna światowa, Naczelnik Państwa</i><br>– zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r., 15 sierpnia 1920 r.<br>– charakteryzuje postać Józefa Piłsudskiego                                    | – charakteryzuje działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową<br>– wyjaśnia sytuację państw zaborczych po wybuchu I wojny światowej<br>– przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej                                           | – opisuje trudności polityczne w odbudowie państwa polskiego<br>– ocenia znaczenie Bitwy Warszawskiej<br>– wyjaśnia, dlaczego w rocznicę Bitwy Warszawskiej Wojsko Polskie obchodzi swoje święto | – wyjaśnia sytuację geopolityczną w Europie powstałą w wyniku I wojny światowej                      |

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska</li> <li>– Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa</li> <li>– Narodowe Święto Niepodległości</li> <li>– znaczenie terminów: <i>II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa</i></li> </ul>                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym</li> <li>– wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego</li> </ul>                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia wydarzenia, które miały wpływ na kształtowanie się granic II Rzeczypospolitej</li> </ul>                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                        |
| *Bitwa Warszawska                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Rosja Sowiecka i komunizm</li> <li>– wojna polsko-bolszewicka</li> <li>– Bitwa Warszawska i jej legenda</li> <li>– 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>II RP, ułani</i></li> <li>– przedstawia głównodowodzącego wojsk polskich w bitwie pod Warszawą</li> <li>– odpowiada, jaki był wynik Bitwy Warszawskiej</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>komunizm, bolszewicy, cud nad Wisłą</i></li> <li>– zna wydarzenie związane z datą: 15 sierpnia 1920 r.</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia genezę wojny o wschodnią granicę II RP</li> <li>– omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej</li> <li>– ocenia postawę ludności polskiej wobec sowieckiego zagrożenia</li> <li>– charakteryzuje mit „cudu nad Wisłą”</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnij, kiedy i w jaki sposób bolszewicy przejęli władzę w Rosji</li> <li>– podaje przykłady współcześnie istniejących krajów komunistycznych oraz opisuje życie ich mieszkańców</li> </ul> |
| 2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– problemy odrodzonej Polski</li> <li>– zaślubiny Polski z morzem</li> <li>– zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy</li> <li>– Gdynia polskim „oknem na świat”</li> <li>– znaczenie terminów: <i>eksport, okręg przemysłowy</i></li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>port, przemysł, minister, bezrobocie</i></li> <li>– wskazuje na mapie Polski Gdynię</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>eksport, import, okręg przemysłowy</i></li> <li>– charakteryzuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego</li> <li>– wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego</li> <li>– przedstawia dokonania Eugeniusza Kwiatkowskiego</li> </ul>                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób rozwój gospodarczy wpływa na sytuację obywateli</li> </ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia rolę potencjału gospodarczego państwa we współczesnym świecie</li> <li>– wymienia najważniejsze ośrodki przemysłowe współczesnej Polski</li> </ul>                                   |
| 3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterzy harcerze | <ul style="list-style-type: none"> <li>– sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją</li> <li>– Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy)</li> <li>– akcja pod Arsenalem</li> <li>– batalion „Zośka” w powstaniu warszawskim</li> <li>– powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia</li> <li>– znaczenie terminów: <i>okupacja, łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>okupacja</i></li> <li>– wie, kiedy i gdzie wybuchła II wojna światowa</li> <li>– opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 1 sierpnia 1944 r.</li> <li>– charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem</li> <li>– ocenia postawę młodzieży polskiej pod okupacją</li> </ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego</li> <li>– przedstawia politykę okupantów wobec Polaków (mord katyński)</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady udziału żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej</li> <li>– przedstawia przebieg powstania warszawskiego</li> </ul>                                                 |
| 4. Pilecki i Inka – „żołnierze niezłomni”  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– polityka Niemiec wobec ludności żydowskiej</li> <li>– obozy koncentracyjne</li> <li>– raporty Witolda Pileckiego</li> <li>– represje komunistów i śmierć Witolda Pileckiego</li> </ul>                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>obozy koncentracyjne</i></li> <li>– opisuje politykę Niemiec wobec ludności żydowskiej</li> </ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: „żołnierze niezłomni”</li> <li>– zna zbrodnie niemieckie popełnione na Żydach</li> <li>– charakteryzuje postaci</li> </ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać i działalność Witolda Pileckiego</li> <li>– opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich</li> <li>– ocenia postawę Danuty</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego państwo polskie znalazło się po II wojnie światowej w sowieckiej strefie wpływów</li> <li>– charakteryzuje działalność partyzantki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcie: „suwerenność”</li> <li>– wyjaśnia pojęcie: „żelazna kurtyna” oraz jego genezę</li> <li>– charakteryzuje postać i działalność Ireny</li> </ul>                               |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– polityka komunistów wobec polskiego podziemia</li> <li>– postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka</li> <li>– znaczenie terminów: <i>obozy koncentracyjne</i>, „żołnierze niezłomni”</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej</li> </ul>                                                                                                                  | <p>Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego dla wielu Polaków wojna się nie zakończyła</li> <li>– wyjaśnia pojęcie: „żołnierze niezłomni”</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                    | Siedzikówny, ps. Inka                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– antykomunistycznej</li> <li>– wyjaśnia dramatyzm wyboru postaw przez obywateli wobec państwa polskiego po II wojnie światowej</li> </ul>                                                                          | <p>Sendlerowej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia największe niemieckie obozy koncentracyjne</li> </ul>                                                     |
| 5. Jan Paweł II – papież pielgrzym | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu</li> <li>– wybór Karola Wojtyły na papieża</li> <li>– pielgrzymki papieża do ojczyzny (<i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>)</li> <li>– wsparcie Kościoła dla Polaków protestujących przeciw rządowi komunistów</li> <li>– Jan Paweł II jako papież pielgrzym</li> <li>– znaczenie terminów: <i>papież, konklawe, kardynał, pontyfikat</i></li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>papież</i></li> <li>– wie, kim był Karol Wojtyła</li> <li>– podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe, kardynał, pontyfikat</i></li> <li>– charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla wiernych</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Jan Paweł II był darzony wielkim szacunkiem</li> </ul>                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje sytuację społeczeństwa polskiego w czasach PRL</li> <li>– charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu</li> </ul>                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i></li> </ul>                    |
| 6. „Solidarność” i jej bohaterowie | <ul style="list-style-type: none"> <li>– kryzys PRL w latach 70. XX w.</li> <li>– działalność opozycyjna</li> <li>– strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność”</li> <li>– bohaterowie „Solidarności” – Lech Wałęsa, Anna Walentynowicz, Andrzej Gwiazda, Jerzy Popiełuszko</li> <li>– wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji</li> <li>– przełom 1989 r. i upadek komunizmu</li> <li>– znaczenie terminów: <i>strajk, związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja, strajk</i></li> <li>– wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych</li> <li>– zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę, Annę Walentynowicz, Andrzeja Gwiazdę, Jerzego Popiełuskę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność”</li> <li>– przedstawia główne postulaty „Solidarności”</li> <li>– wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego</li> <li>– wyjaśnia symbolikę Okrągłego Stołu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską</li> <li>– podaje przykłady protestów Polaków przeciwko władzom komunistycznym</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę odegrał stan wojenny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opowiada o rywalizacji między Związkiem Sowieckim a Zachodem</li> <li>– wyjaśnia znaczenie i skutki rozmów Okrągłego Stołu</li> </ul> |